

Tionde roten, tomt 88

Kvarteret Kvarnberget

24 el 25 roten 1627–57v

Kvarnbergsgatan

13 roten 1657h–70

Här bodde år 1717 sjölöjtnanten Henrik Borelius med sin hustru Anna Rolufsdotter. Han var son till den *bekante kaparkaptenen Bastian* (el. *Sebastian*) *Borelius* (se 10.23, kv. Göta Kanal), som levde 1740 men var död före 20.2.1744, då bouppteckning gjordes. Sebastian Borelius förde *kaparen Packan*, 1711, *Sjöhunden* 1720 m.fl. och bör ha varit son till *skarprättaren Petter Borelius* (10.50).

I ett brev till magistraten meddelade skräddaren Olof Wollin (burskap 7.9.1736, v. 3.52, Sparbanken 1750) att hans svärfader Henrik Borelius hade avlidit den 16.4.1746 (EIIb:39). Olof Wollin hade kostat mycket på både hans begravning och transporterande undan eldsvådan. Olof Wollins svärmoder hade legat sanslös av sjukdom på fjärde året och krävde daglig skötsel och uppehälle. Nu hade hustru *Brita Mohr* begärt, att 232 d smt skulle sekvestreras och erhållit kvarstad hos köpmannen *Oluf Ahlmarck*, vilken Wollin ville ha upphävd.

Wollin övertog gården efter svärfaderns död. Han klagade hösten 1749 (EIIb:52) över sin tunga inkvarteringsbörd. På den tredjedels tomt, som han bebodde, hade han pålagts sju personer ”med tvenne späda barn där under, som sig utav vaggor betjäna må, och aparte med en gift soldat med trenne barn uppå den andra lilla gården, som gör tillsammans tolv människor, nu i synnerhet, hwad de sju personerna, som jag har fått inkvartering på den lilla gården, som jag bebor, nödgas jag hafwa inne hos mig utj mitt eget rum, som är i fyrkant nepligen 5 alnar, hälst som intet mehr rum finns dem att lägga uti och har denna svåra och odrägliga inkvarteringsbördan så märkeligt hindrat mig uti min näring”. Han begärde att antingen få inkvartera en ogift soldat eller i stället få betala med penningar.

Våren 1751 uppsade Oluf Wollin sitt skräddarehantverk efter 17 år som mästare och borgare. I stället sökte han inträde i handels societeten men fick avslag den 17.10.1751 (EIIb:70, 4.5.1752).

I riksgäldskontorets lönelängd för 1753 anges att ”skräddaren Olof Wollin sitter i arrest och har således ingen näring”. 1754 anges om Wollin: Suttit ett och ett halvt år i arrest.” Bakom detta ligger en lång tragisk historia speciellt redovisad nedan.

Wollins piga anklagades den 10.7.1752 för lägersmål i husbondens hus, som far till det barn hon hade fött angav hon först en *ostindiefarare, matrosen Johan Hedenberg* men han var okänd på Ostindiska Kompaniets kontor. *Lars Ahlquist* berättade, att för tre veckor sedan hade Olof Wollin frågat *Catarina Larsdotter* efter 50 d smt, som skulle ha kommit bort ur hans kista och då hade hon svarat, att det är lika mycket (gör det samma) om jag kommer i arrest men I skall föda barnet. Då hade Wollin sagt: ”Skall jag föda barnet?”. *Catarina* svarade: ja, är jag Mor till barnet, så är I Far, varefter Wollin frågade, om hon kunde bevisa det, eftersom hon tidigare hade angivit en annan barnafader. Då hade *Catarina* sagt: ”Därtill har jag på Eder begäran blivit anmanad”. Även *stadsbetjänten Anders Lundbeck* hade varit vittne till samtalet. Han uppgav, att Olof Wollin hade

lovat Catarina, att om hon ställde sig ”braf”, så skulle han köpa henne en liten gård och ge henne några daler till hjälp. Catarina Larsdotter sade nu, att hon stod emellan tvenne eldar och anhöll om anstånd. Sedan utpekade hon Olof Wollin som barnafader, och berättade, att hon hade lägrats av honom vid Mikaelitiden 1751 och i sinom tid framfött ett gossebarn, som döpts till Anders.

När målet åter upptogs den 2 oktober efter en paus på grund av Catarina Larsdotters sjukdom förnekade Wollin fortfarande sitt faderskap under det att Catarina Larsdotter förklarade sig aldrig ha haft köttslig beblandelse med någon annan än Olof Wollin. Den 13 oktober framgick det, att Catarina hade bekänt Wollin som barnafader för sin *jordegumma* ”Barbro Masthuggerska” och *soldaten Per Lustigs hustru Karin Amundsdotter*, som betjänat Catarina i barnsnöden. Så länge Catarina satt på stolen och senare för prästen hade hon utlagt en ostindiefarare, dock hade hon under barnsnöden bett att de inte skulle pressa henne så hårt emedan hon redan förut för *Barbro Torgersdotter* bekänt den rätta lägersmannen. Under det att Catarina låg i barnsäng hade Wollin underhållit henne med mat och sängkläder samt ofta besökt henne. Enligt Wollin betalade han underhållet med hennes lön, som han var skyldig henne.

Barbro Torgersdotter hade av Olof Wollin lovats betalt för att Catarina Larsdotter fick ligga i barnsäng i hennes hus. Barbro hade av Olof Wollin fått en sup brännvin, 1 daler i penningar, ett mösstyg och några marker blångarn.

Catarina hade en afton klockan 9 kommit till Barbro, då hon strax sattes på stolen, där hon satt till klockan 3 på morgonen, då hon framfödde sitt foster. Hon hade visserligen under barnsörden bekänt på ostindiefararen Hedenberg och bett att Barbro inte skulle pressa henne för hårt, emedan hon förut hade bekänt att Wollin var hennes lägersman men tordes inte vidare utlägga honom, emedan hon fruktade för det stryk, som Wollin hade lovat henne få i den händelse hon förråde honom. Barbro Torgersdotter hade också sett att Catarina Larsdotter en gång varit både brun och blå liksom att Catarinas framfödda foster var alldeles likt mäster Wollin. Wollin hade en gång under förnekande av att han var Catarinas lägersman frågat, vilken Catarina hade angivit som sådan. Wollin hade utpekat borgaren Lars Sundbecks son studenten Sundbeck som far till hennes barn. När Catarinas barn skulle döpas hade Wollin till Barbro Torgersdotters dotter lämnat en silversked, emedan han då inte hade penningar att sätta i pant för traktamente till faddrarna. Silverskeden hade senare inlösts av Wollin.

Kämnärsrätten avgjorde den 16.10.1752 skuldfrågan sålunda: ”Alldenstund skraddaren Mäster Olof Wollin icke allenast haft ogifta qwinnspersonen Catarina Larsdotter såsom tjänstepiga i sitt hus utan ock enligt vittnens utsago underhållit henne i dess barnsäng samt tillsläppt traktamente till faddrarna och hon både före barnsörden och sedermera uppå rättens närmare förständigande Mäster Wollin för sin lägersman utlagt och hon därtill uti vittnens närvaro förklarat, att den förra bekännelsen uppå en utnämnd matros kallad Hedenberg härkommit av Wollins egit intalande och gjorda löfte”, så kunde rätten inte ta hänsyn till Wollins nekande utan rätten prövade rättvist, att Mäster Wollin borde i kraft av 17 Kap. 29 punkten, 30 paragrafen rättegångsbalken värja sig med ed, att han aldrig haft med Catarina Larsdotter köttslig beblandelse eller rått henne med barn.

Överskulden Bryngel Lindstedt tilltalade skraddaremäster Olof Wollin den 21.4.1752 för att han dagen förut på förmiddagen hade överfallit *underskulden Ahlquist* med smådeord, då denne tillika med stadsbetjänterna Sven Löfstedt och Lars Nilsson Beckman skulle utmäta närmare 16 d smt som Wollin ådömts av kämnärsrätten den 13 december året förut att betala till kämnär Enander. Wollin nekade till överfallet och hade velat genstämma Ahlquist men icke inkommit med den skriftliga stämning som Praeses hade begärt.

När Ahlquist hemma hos Wollin hade föreläst kämnärsrättens dom för honom och fordrat pengarna hade Wollin visat en packe bankotransportsedlar och enligt Ahlquist sagt: ”Se här skall jag visa, att jag har penningar men I skall intet få av dem.” Därpå hade Wollin givit betjänterna en sup brännvin och tagit fram en sedel på 400 daler, vilken Ahlquist begärde att få lämna till stadsbetjänten Sven Löfstedt för växling hos överskulden, något som Wollin nekade Ahlquist. Först ville han stämma kämnär Enander och visa att varken lag eller rätt skipas och att Enander hade så förgripit sig i sin kämnärssyssla, att han skulle mista den. Han respekterade rättens dom men ville ändå icke betala. Ahlquist väntade i över tre timmar hos Wollin utan att få pengar och fann sig till slut tvungen att taga en Wollins på väggen hängande bruna klädning, vilken han lämnade till en stadssoldat. Detta skedde fastän Wollin, som han uppgav, hade lovat att på eftermiddagen betala Ahlquist med lösa penningar. Därpå hade Ahlquist sagt ”Sök nu mig” och gått sin väg tillsammans med Löfstedt. Wollin hade i portgången överfallit dem med okvädingsord som rövare och rånare, vilka ord han också senare på dagen på rådstugugången när mycket folk var närvarande. Han hade erbjudit sig att betala allt utom de 5 dalrarna i rättegångskostnader. – Vid rätten sade Wollin sig nu icke kunna bevisa vare sig rofferi eller rånande och bad om ursäkt för de ord han fällt i hastigheten.

Några dagar därefter den 24 april stämde *kämnär Enander* Wollin för de smädefulla utlåtelse om honom, som Wollin föllt inför stadsbetjänterna och som angick hans heder och ämbete.

Olof Wollin förklarade under vidgående av brottet att han innerligen ångrade dessa ord liksom uppträdandet mot Ahlquist. Enander var enligt honom en rättvis och förständig domare. Enander begärde därför endast 10 d smt plikt till varning. Också Ahlquist avstod från vidare yrkanden än att målet skulle stå öppet om Wollin i fortsättningen på något sätt skulle förbryta sig mot dem.

Vid det här laget hade emellertid skraddaren Wollin vida allvarligare saker att tänka på. Den 25.9.1752 hade man i Göteborgs kämnärsrätt uppläst ”Kungl. Maj:ts och Riksens Höglovliga Göta Hofrätts höggunstiga” befallning av den 19 i samma månad till rätten att skyndsamt anställa rannsaking över ett mot borgaren Olof Wollin angivit brottmål att ha utfarit uti högst förgripliga utlåtelse emot Höga Överheten. Tillförordnad åklagare var stadsfiskalen och *hovrättskommisarien Anders Maijgren*. Han ingav en bevittnad avskrift av *kaptén Carl Fredrik Qwillfeldts* den 10de samma månad hos landshövding Joh. Fred. von Kaulbars ingivna memorial över en berättelse, som en *artillerikarl Anders Tapper* hade gjort hos honom om att Wollin skulle haft högst förgripliga utlåtelse emot Höga överheten, vidare av rådhusrättens samma dag utfärdade domboksutdrag. På kaptén Qwillfeldts begäran hade Wollin insatts i stadens häkte, varifrån han denne kämnärsrättsdag uppkallades. Vidare var artillerikarlken Tapper närvarande liksom kaptén Qwillfeldts fullmäktige undersappören vid Kungl. artilleriet Lorentz Sundman.

Tapper berättade, att han av kaptén Qwillfeldt den 10 september klockan sju om morgonen fått befallning att gå till Wollins hus för att arrestera *artillerihantlangaren Anders Högberg*, som den natten hade varit i klammeri med Wollin. Wollin hade då berättat, att han den natten två gånger hade ansökt i artillerivakten om att den skulle taga fast Högberg men att han inte hade kunnat få hjälp förrän han hade måst ansöka därom hos kaptén Qwillfeldt. Wollin hade då blivit ond och utbrustit (*salva venia*): ”Jag skiter i Hans Kungl. Maj:t, Riksens Råd samt underofficerare den stund de intet göre mig assistence.” Tapper tillfrågades, om Wollin då hade varit drucken. Det kunde Tapper icke svara på, dock visste han att Wollin hela natten hade varit uppe och icke fått sova. Som vittnen åberopade han *artillerihantlangaren Möller* och Wollins tjänstepiga *Catarina Rosenberg*.

Wollin nekade alldeles till vad Tapper angav honom för och berättade sig vara född den 26.2.1702 i Ingelstads härad, Walleberga by i Skåne. Hans far hade varit kvartermästaren vid Skånska kavalleriet vid namn Christian Wollin. Sedan androg Wollin, att sedan han den 9 september klockan sju om aftonen hade kommit hem från *skräddaren Bergius* och tillsagt sin piga om mat till aftonen gick han tvärs över gatan till *volontören Hök*, vilken var känd för att kunna snickra. Wollin hade begärt hos honom, att han skulle förfärdiga en vindslucka åt honom. Det lovade Hök honom och bjöd honom en sup brännvin, vilket Wollin tog emot på Höks trägna begäran. Inne hos Hök var också artillerikarlen Anders Högberg, som bodde hos Wollin. Han var mycket drucken och tvingade först Wollin att supa med sig och sedan att ge honom 3 öre smt till en kannan dricka. Efter detta gjorde Wollin tre gånger ansatser att gå hem men blev varje gång hindrad av Anders Högberg. Till slut hade Wollin måst springa på dörren och porten, då Högberg ”hamn i häl” skall ha sprungit efter men Wollin hade hunnit så långt förut att han kunnat slå igen sin port och komma in i sin kammare. Högberg hade genast klappat på porten och straxt blivit insläppt. Sedan hade han utfarit mot Wollin i åtskilliga otidigheter. Wollin hade sökt att få slut på detta och hade begärt att få njuta nattro och husfrid och förgäves bett Högberg att gå upp och lägga sig. Wollin hade inte blivit lämnad i fred utan ifrån klockan 12 till inemot klockan tre hade Högberg ständigt oroat Wollin och angripit honom med okvädingsord och slagsmål, så att Wollin åtskilliga resor hade måst skjuta honom från sig. Omsider nödsakades Wollin att söka hjälp hos artillerivakten och begära att Högberg skulle arresteras. Hans begäran bifölls omedelbart och tre man kom till Wollins hus för att ta fast Högberg men denne hade gömt sig uppe på taket, så att vakten måste gå därifrån med oförrättat ärende. Sedan angrep Högberg Wollin ännu hårdare, så att han till avstyrande av våldet ännu en gång sökte biträde hos artillerivakten, vilket bifölls men slutade lika resultatlöst, sedan Högberg på nytt gömt sig för att sedan vakten på nytt begett sig därifrån angripa Wollin ännu hårdare. När han nu gjorde ett tredje försök att få artillerivaktens hjälp vägrades den honom. Han blev tillsagd att anmäla sig hos kapten Qwillfeldt. Under vägen dit blev Wollin på gatan angripen av Högberg, som slog honom med handen i huvudet, så att han dånade och föll i gatan och fick en blånad. Vittne till detta var *korpralen Blom* och en annan för Wollin okänd man, som kommit gående förbi. Efter anhållan hos kapten Qwillfeldt fick Wollin den begärda undsättningen och Högberg greps genast.

Vid detta tillfälle skall Anders Tapper och Möller ha infunnit sig på eget initiativ men Wollin nekade alldeles att minnas att han skulle ha utfarit i sådana högförgripliga ord, som han anklagades för. Han tillade också, att han den dagen och ytterligare tre dagar skall ha varit så yr av det slaget Högberg gav honom, att han inte visste, vad han hade sagt. Efter sin långa berättelse återfördes Wollin i häktet.

Den 6.10.1752 hävdade hovrättskommissarie Majjgren, att stadens rätt borde inte lida av att Wollin på stadens kostnad innehölls i ett långvarigt fängelse, eftersom Wollin själv gjorde saken vidlyftigare. Vittnet *artillerikarlen Olof Möller* var 25 år, gammal, född i Svennarums socken i Småland. Hans far hette Niclas Möller och hade först varit skomakare hos lagman Stedt och sedan soldat vid Hamiltonska Regementet och i lära hos, skomakare Wernström i Jönköping.

Den 20 oktober sökte Wollin jäva vittnena Tapper och Möller. Hans jävsvittnen var *översappören Herr Adam Pistolekors*, *sergeanten vid artilleriet Otto Revigin*, *vice väbeln Abraham Pitschel*, *borgaren Anders Sundholm*, *brandvaktsskarlen Cornelius Schantz*, *trumslagaren (Nils) Holms hustru Catharina Holm och änkan Britta Bengtsdotter*.

1) Pistolekors hade den 10 sept. kommit i artillerivakten till sergeanten Revigin, som hade berättat, att det hade varit en orolig vakt den dagen, emedan Wollin trenne gånger skulle ha kommit

till honom och begärt hantlangaren Högberg i arrest samt att Wollin efter Tappers utlåtande skall ha grovt utlåtit sig. Men Revigin hade icke berättat, vad utlåtelsen gick ut på. Revigin hade på tillfrågan sagt, att Möller också hade hört den.

2) Catharina Holm hade den natten hört buller i Wollins gård och såg från sitt fönster, att Möller gick in till Wollin och att han var i följe med de andra och att de med svordomar och hotande gick ur Wollins hus.

(En sammanfattning av Wollin-målet ges i kämnärsrätten, sid 594):

Den 30.10 1752 förhördes de båda huvudvittnena hantlangaren Olof Möller och Wollins tjänstepiga Catharina Larsdotter, sedan de förmanats om vittnesedens betydelse och avlagt denna.

Olof Möller berättade, att förleden fjärde bönedagsafton, som var den 10 nästlidne september klockan tre om morgonen, sedan Mäster Wollin varit i artillerivakten och begärt hantlangaren Högberg i arrest, hade vittnet fått befallning att tillika med *hantlangarna Nils Malmstedt och Anders Torsberg* såsom patrull gå till Wollin och taga Högberg och föra honom i vakten, då vittnet hade kommit till Wollin i dess hus, sökt över och under samt i sängarna och allestädes, var de tyckte, att det var görligt att någon kunde sticka sig undan men inte funnit Högberg utan de hade gått tillbaka till vakten. Likaledes hade det hänt, att vittnet på Wollins ansökan med samma karlar kommit i Wollins hus andra gången emot fyra och tredje gången klockan fem men även då hade det avlupit så, att de inte hade återfunnit Högberg utan efter resultatöst utfört uppdrag gått tillbaka i vakten. Därpå hade vittnet, som hade vakt vid Stora Bommen gått ditåt att visitera de där stående larmstycken samt de båda krutkällarna, då Wollin kommit till vittnet och bett honom gå med sig hem att taga en sup brännvin men vittnet hade ursäktat sig att han inte tordes gå ifrån sin vakt utan tillåtelse men Wollin hade nödgat Möller att gå med sig, då i detsamma artillerihantlangaren Anders Tapper tillsammans med *lärekonstapeln Anders Winberg* fjärde gången kom att fasttaga Högberg och Tapper hade Herr Capitainen Qwillfeldts order till Högberg att han skulle gå i arrest. Fastän Högberg påstod att även Wollin borde gå i arrest svarade likväl Tapper, att det kommer Dig intet vid utan det är Herr Capitainens order att du skall gå i arrest, varpå Winberg och vakten bortförde Högberg till Corps de Gardiet vid artillrigården. Wollin bad då Tapper bli kvar och gå in till vittnet, som förut var inne i Wollins hus. Wollin hade då tagit in brännvin, slagit i glaset samt låtit sin piga Catharina Larsdotter hämta in smör och bröd, då Wollin under det detta hände utlåt sig i dessa högst förgripliga ord: ”Jag S. W. skiter i Hans Maj:t, Riksens Råd och ständer och alla över- och underbefälshavande officerare, när jag inte kan få assistans och handräckning, då jag begär det.” Då hade hantlangaren Anders Tapper ropat på pigan Catharina Larsdotter, som stod i dörren, och Olof Möller såsom även närvarande som vittnen till detta. Sedan hade både Möller och Tapper gått sin väg utan att supa något brännvin eller äta något bröd och smör, Tapper hade gått till Capitain Qwillfeldt och Möller till vakten.

Wollin frågade Möller, om han inte hade varit den förste, som hade angripit Wollin i artillerivakten? Möller nekade genast alldeles till detta, fast hovrättskommissarien och stadsfiskalen Herr Andr. Maijgren alldeles protesterade emot att vittnet skulle svara på en sådan fråga, emedan Wollin därigenom skulle söka att kvälja Rättens förut i dag avsågda invändningsutslag mellan Wollin och Olof Möller, och en dylik fråga även skulle röra vittnets egen person. Wollin nekade till att han med detta sökt kvälja Rättens utslag.

Möller fick frågan om Wollin den gången hade varit drucken och Möller svarade då, att Wollin inte förefallit honom annorlunda än vittnet alltid hade sett honom. Möller kunde inte märkas, att han då var drucken. Möller hade endast en gång förut varit i Wollins hus.

På tillfrågan vittnade Möller om att ingen annan den gången hade funnits i Wollins hus än Wollin själv, hans lilla dotter och hans tjänstepiga Catharina Larsdotter, vittnet Olof Möller samt angivaren Anders Tapper. Rätten ville också veta, om Wollin hade fällt de högst förgripliga orden under någon "sinneshäftighet": han var "något häftig", svarade Möller.

Man undrade, om Wollin i övrigt hade visat sig vara oregerlig Enligt Möller hade han inte varit detta i annan grad än att han hade tvingat dem att söka Högberg i alla rummen samt överallt i gården och att han hade varit förtörnad över att postkarlen nekat honom att komma in i vakten och att gå till Herr Capitain Qwillfeldt, som bodde gentemot porten till artillerityggården, då Wollin sökte handräckning att fasttaga Högberg. Vittnets berättelse upplästes och godkändes av honom, varefter han avträdde.

Wollin förnekade, att han hade varit häftig för det han intet fått någon assistans. All den handräckning, som han begärt, hade han fått Han ansåg också, att det inte hade varit mer än tre patruller efter Högberg, vilket Wollin ville ha antecknat i domboken.

Catharina Larsdotter framhöll vid sitt vittnesmål, att hon varit närvarande hela tiden från första början till sista slutet av vad som passerat mellan Högberg, Wollin, Tapper och Möller i Wollins hus natten den 10 september. Hon berättade, att Wollin två gånger sökt och fått vakt till sig att taga Högberg och att de två första vakterna hade inte fått rätt på Högberg. När Tapper hade kommit tredje gången, hade Högberg stått på gården, då Olof Möller sagt åt Högberg att gå i arrest, men Högberg inte hade velat göra det, varpå Möller blinkat åt Högberg och sagt: "Gack man du i arrest. Vi skola snart laga att Wollin skall komma efter." Sedan hade vakten fört bort Högberg men Tapper, Möller och Wollin var inne, då Wollin satt fram brännvin och Catharina Larsdotter smör och bröd. På Rättens fråga, vad männen pratade om, svarade Catharina, att de inte talade om något annat än om hur obeskedlig Högberg hade varit och hur han anfallit Wollin i hans hus, okvädat honom, tagit honom i bröstet och velat slå honom. Hon förnekade alldeles, att det hade varit något tal om Hans Kongl. Maj:t, Deras Excellenser, Herrar Riksens Råd, Riksens Höglovliga Ständer eller Över- och Underbefälhavande officerare. Sådana förgripliga ord hade hon inte hört fällas, varken av Wollin eller någon annan. Hon hade hela tiden varit inne i kammaren och inte utom dörren, så länge Tapper och Wollin var där. Hon fick uppläst för sig Olof Möllers tidigare samma dag i domboken intagna vittnesmål och de högst förgripliga utlåtelse, som Möller hade intygat, att Wollin hade fällt. Hon förnekade alldeles, att hon hört några dylika ord fällas.

Hade hon inte hört, att Tapper åberopade henne som vittne till vad som hänt i Wollins hus natten den 10 september? Nej, ingen hade den gången bett om hennes vittnesmål.

Catharina Larsdotter förmanades ytterligare att ha vakt om sin själ och eviga välfärd, samt att inte fördölja något, som hon visste hade hänt och skett men hon påstod sig härutinnan ha talat sanning, såsom hon ville försvara det inför Guds dom. Hon bekräftade Tappers påstående, att Wollins lilla dotter hade varit närvarande den gången.

Efter den anledning som 17 kap. 22 § Regeringsbalken medgav, påstod Hovrättskommisariern och Stadsfiskalen Herr Andreas Maijgren, att detta vittne Catarina Larsdotter skulle höras i parternas frånvaro, eftersom hon såsom den som var stadd i Wollins enskilda tjänst torde av illa intalande, vördnad eller rädsla inte våga uttala sanningen och fastän Wollin alldeles bestridde detta påstående så eftersom Catharina Larsdotters berättelse alldeles befalls vara skiljaktig från Olof Möllers samma dag avlagda vittnesmål och på grund av målets grannliga beskaffenhet, så prövade Rätten att Catharina Larsdotter skulle förhöras, när parterna icke var närvarande. Sedan skulle

hon förhöras på nytt, om parterna åstundade det. På nytt påmintes hon om att vara rädd om sin själs eviga salighet och förmånen av ett rent och obefläckat samvete. Hon borde ju ha hört, vad som yttrades så överljutt i det rummet hon vistades. Hon förklarade, att om det så gällde hennes egen Broder, så ville hon inte äventyra sin salighet. Hon tillade också, att Wollin hade inte varit henne så bevågen, att hon för hans skull behövde förtiga något utan höll det för en lika stor synd, att säga att han gjort något, som han inte hade som att förtiga det som han skulle ha begått. Sedan förelästes för henne på nytt ur domboken hantlangaren Olof Möllers förut samma dag avgivna vittnesmål. Catharina Larsdotter förnekade fortfarande helt, att Wollin fällt de förgripliga orden. Hon påstod också, att både Möller och Tapper suppo brännvin den natten de var hos Wollin samt att Wollin den gången hade varit något drucken och yr av det slag, som Högberg hade gett honom. Det slaget hade hon inte hade sett, bara hört andra berätta om. Hon åtog sig också på sin själs eviga salighet att svärja på att hon inte hade hört dessa högst förgripliga utlåtelse. Catharina Larsdotter fick sitt vittnesmål uppläst för sig. Sedan hon godkänt det inkallades parterna på nytt och för dem förelästes hennes vittnesmål.

Eftersom dessa båda vittnens utsagor alldeles stred mot varandra inkallades åter hantlangaren Olof Möller och konfronterades med Catharina Larsdotters vittnesmål. Också han påmintes om vikten av själens eviga salighet men fasthöll sitt gamla vittnesmål. Han nekade till att han hade blinkat till Högberg och utlovat, att Wollin snart skulle komma efter i arresten.

Han hade inte talt med Högberg, ej heller sett honom den natten han fördes i arrest på annat sätt än att han såg honom genom Wollins fönster samt att han inte den gången Högberg fördes i arrest utan någon timma förut klockan tre om natten hade supit brännvin hos Wollin. Efter uppläsning vidkände Möller detta nya vittnesmål. Inte heller Catharina Larsdotter återkallade något av sitt gamla vittnesmål.

Till vidare upplysning om huruvida Catharina Larsdotter hela den natten varit inne i Wollins rum, då Möller och Tapper var där, underställde *auditören Printz* Rättens prövning om inte de personer, som den natten skickats som patrull att hämta Högberg i arrest borde höras. Wollin fördes åter i häktet och de övriga parterna avträdde.

Jävsyrkanden underkändes den 30 oktober.

3.11.1752: Catharina Larsdotter bedyrade, att hon inte hade hört de förgripliga orden, fast hon alla tre gångerna patrullerna var där icke någon gång hade gått ut utan beständigt varit närvarande. En Wollins lilla dotter hade också varit inne.

Catharina Larsdotters för Wollin positiva berättelse misstroddes, varför hon kallades till kyrkoherden, vilken ”under föreställande av himmelrike och helvete” noga undervisade henne om faran, som följde på mened. Wollin menade, att hon talade hela sanningen.

Stadsvaktmästare Petter Grope berättade, att Wollin satt uppe i vakten, där han söp och spelade hela nätterna. Vaktmästaren ålades, att ha noga vakt över Wollins person.

10.11.1752: *Nils Malmstedt* berättade, att han tillika med hantlangaren Torsberg och Möller tre gånger hade varit i Wollins hus för att fasttaga Högberg samt sökt honom överallt i huset men att de inte hade funnit honom. Då vittnet var där andra gången och inte fann Högberg, så hade Wollin sagt, att han giver dem djävulen, som inte bättre göra sin tjänst och fasttaga karlen, för vilken han inte kan få frid. Tre gånger, då de kom att söka men inte funnit Högberg, har Wollin kallat in vittnet Möller och Torsberg, bjudit dem brännvin, fast vittnet inte då utan förut söp, därpå har Wollin, då de inte fann Högberg, gått ut på gården, blivit ond, fäktat med händerna och sagt (sal-

va venia): ”Jag skiter i sådan överhet ifrån den högste, till den lägste.” Åter berättade vittnet andra gången, att orden fallit så: ”Jag ger dem djävulen och (salva venia) skiter i dem allihop, mäst den högste”, varvid vittnet sagt till de andra: ”Nu vilja vi taga honom i arrest”, men Wollin hade sagt till vittnet: ”Tig still”, varefter de åter genomsökt efter Högberg i alla rummen och också överallt på gården. När de inte fann honom hade de gått bort.

Wollins piga Catharina Larsdotter hade första gången, då vittnet var där, kommit in med ett halvankare brännvin, slagit uti samt tagit fram smör och bröd. Andra gånger har hon ständigt varit inne och tredje gången, då vittnet hade varit i Wollins hus med patrullen har hon varit inne och gått ut igen i köket. Wollin hade okvädat Högbergs hustru och kallat henne ”Canallie”.

Anders Winberg kunde inte se, om Möller blinkade åt Högberg samt bad honom att gå i arrest eftersom Wollin snart skulle komma efter. Vittnet hade den gången fått två supar brännvin av Wollin. Han trodde, att också de andra hade fått två supar vardera.

13.11.1752: *Nils Malmstedt* berättade, att Wollin redan hade varit en stolle, när Nils Malmstedt för 28 år sedan arbetade och lärde sig handskmakareprofessionen, under vilken tid Wollin lärde till skraddare.

Wollin hade ute på gården vid trappan förbannat överheten och mest den bäste, som skickar ut sådant folk. Vid detta tillfälle hade Wollin kallat vakten hundsfortar samt sagt till Högbergs hustru: ”Du Din sacramentskade kona, Du skall ha ris och Din man spö.”

När Malmstedt efter det att Olof Wollin hade kallat vakten hundsfortar, hade sagt, att det är synd, att vi inte taga Wollin i arrest, hade Wollin sagt: ”Det vill andra karlar till.”

Catharina Larsdotter förhördes på nytt och vidhöll sin berättelse. Hon hade följt patrullerna ut på gården alla tre gångerna och hört allt, vad som sades.

24.11.1752: Wollins begäran att han skulle släppas fri avslogs.

1.12.1752: Wollin sökte bli fri genom att påstå, att vittnet Torsberg hade slagit ihjäl en kona Anna Andersdotter.

17.2.1753: Vittnet Torsberg befann sig på obekant ort, vilket förhindrade att rättegången kunde avslutas. Olof Wollin androg med mycken oanständig sinneshäftighet och obeskedlighet, att han nu i fjorton veckors tid suttit i ett ganska svårt fängelse. Han frågade rätten, varför saken drog så länge ut på tiden, ”emedan ej ett åttondels skäl därtill varit”. Han föreställdes, hur grovt brott han hade gjort sig skyldig till men han kunde ej genom förmaningar lämpas till skicklighet utan yrkade på frigivning med mycken hårdhet. Han förklarade, att vad han skrivit emot Torsberg skulle ha skett i huvudsvaghet och återkallade alldeles detta.

27.3.1753 Olof Wollin bad om tillgift och förskoning för den obeskedlighet han hade utfarit mot rätten den 17 februari. Fängelserummets fuktighet skulle ha den verkan, att då han kom upp i friska luften (”vädret”) blev han så yr, att han inte visste, vad han gjorde och sade. Han begärde för sin hälsas bibehållande att en timma om dagen få komma upp och sitta i vakten. ”Herr Actor” (d.v.s. Anders Majjgren) bestred alldeles Wollins yrkande och begärde, att Wollin skulle betagas allt tillfälle att umgås med någon främmande på det han inte måtte uppviglas ”till några onödigheters föredragande”.

Wollin anhöll om vittnen emot hantlangarna Malmstedt och Möller eftersom de icke hade berättat sanningen. Han ingav dessutom en av *volontören J. Höök och dess hustru Ingri Berg* under den

19.11.1752 meddelad attest. Wollin begärde förhör med *hustrurna Maria Schäring* och Lisa Kiellström samt korpralerna Blom, Martin och Holm emot Tapper.

27.2 1753: Det anfördes vid rätten, att Wollin borde straffas för sin obeskedlighet.

Man förhörde Wollins vittnen korpralerna vid Cronhielska regementet Peter Martin, Carl Rosenträ och Niclas Blom.

1) Rosenträ hade på sin kammare bevittnat uppträdet i Wollins hus på morgonen sista Bönedagsafton 1752. han hade inte hört skällsord och inte heller, vad som sades utom att Wollin sade till patrullen: Kom nu gode vänner och tag en sup, vilket de gjorde och mer trätomål hade han inte hört på gården.

2) Peter Martin hade väl hört buller och alarm, men visste inte om där var någon oenighet vidare än att då de två patrullerna kom, såg vittnet från sina fönster Högberg på gatan ge Wollin en örfil, att denne raglade ett steg tillbaka. Han hade inte hört, att Wollin talade om höga överheten.

3) Niclas Blom: När han den morgonen gick och visiterade, såg han Wollin komma ut och före honom gick *soldaten Colling*, som är i Örebro, och hantlangaren Högberg, som sade till Wollin: "Hwad säger Du?" och därpå gav han Wollin en örfil, så att denne raglade mot väggen och sprang, som vittnet tyckte, i yrseln till artillerivakten och begärde Högberg i arrest, varefter patrullen mötte vittnet, gick till Wollins hus och förde Högberg i arrest. Vittnet hade sig eljest ej bekant, vad som hänt i Wollins hus.

Wollin hade begärt vittnesmål av *hustrurna Annika Svensdotter Schäring* (ovan kallad Maria) och *Lisa Kielström*. De sade sig inget ha att säga men när Wollin satt uppe i vakten hade Lisa Kielström sagt, att Wollin alls inte hade talat något förgripligt.

Wollin återkallade sin den 1.12.1752 ingivna skrift. Det bestämdes, att Wollin skulle få vara uppe i vakten till sin hälsas skötande under det han åderlät sig. Dock ålåg det vakten, att vid sådana fall tillkännage det för Herr Actor.

30.3.1753: Wollin meddelade, att han inte ville belastas med någon resekostnad för den från Göteborg avvikne Torsberg. Han försökte bevisa, att Torsberg vid sin avresa sagt sig aldrig skola återkomma till Göteborg.

Hustru Annika Svensdotter Schäring sade sig ej av Wollin ha hört någon högförgriplig talan mot Höga överheten, ej heller mot deras Excellenser, Herrar Riksens Råd eller Rikets Höglovliga Ständer och ej heller mot över- och underbefälhavande Herrar Officerare. För övrigt hade hon ingenting bekant i denna saken än att tvenne patruller kom till hennes kammare och sökte efter hantlangaren Högberg. Sedan hörde hon från sina fönster, att Wollin sade, att Högbergs hustru borde piskas och Högberg få spö.

2.5.1753: Vid rätten upplästes *kaptan Samuel Jägerhielms* inkomna bevis, att artillerihantlangaren Torsberg avgått med döden den 15 april. Wollin skulle därför uppkallas nästa rättegångsdag.

12.5.1753: Wollin yttrade sig hårt och med mycken oanständighet och sinnesrörelse, när han fick höra uppläsas om Torsbergs död. Han hävdade, att han hållits helt oskyldig i arrest så lång tid, då likväl detta målet hade kunnat rannsakas på tre dagar. Han hade därför inget förtroende för denna domstol. Han hade redan hos Kungl. Maj:t och Riksens Höglovliga Hovrätt anhållit om att en ny domstol skulle förordnas i detta mål.

Wollin uppmanades skicka sig beskedligen men utför lika fullt i samma utlåtelse med mycket larmande. Rätten kunde icke förmå honom att tåga. Han återfördes till häktet.

22.5.1753: Wollin uppfördes från häktet. Hantlangaren Tapper var tillstades. Wollin bad om ursäkt för sin den 12 maj brukade obeskedlighet och skyllde på nytt på fängelserummets fuktighet, som förorsakade yrhet. Han var alldeles nöjd med rättens över honom hållna rannsaking och hade återkallat sin ansökan om ny domstol hos Göta Hovrätt.

På Wollins tillfrågan tillstod Tapper, att han tillika med de förut avhörda vittnena Möller och Sundgren samtidigt hade varit hos Wollin, då Tapper inte hade supit utan ätit en smörgås, men förut skall han ha hos Wollin intagit en sup brännvin. Han erkände också, att Winberg och Sundgren förde Högberg i arrest och att Möller och Tapper blev kvar hos Wollin, vilket antecknades i domboken på Wollins begäran. – Wollin återfördes i häktet och Tapper avträdde.

Stadsphysicus Gustav Eric Zimmerman och *stadsfältskären Fr. Aug. Meister* skulle ombedjas att besiktiga skraddaren Olof Wollin och utröna hans konstitution och nuvarande beskaffenhet och uppmanas att skyndsammast ingiva sina skriftliga attester.

29.5.1753: Den begärda läkareattesten om Wollins konstitution upplästes. Det meddelades, att *handlingarna över rannsakingen bestod av 26 skrivna folier*, vilka skulle insändas till Göta Hovrätt.

5.6.1753: *Justitiekanslern Joh. Jägerschölds* (skrives Gerdeschöld) till Landshövdingen v Kaulbars avlåtna skrivelse av den 21 sistlidna maj upplästes. Den innehöll en begäran om att landshövdingen skulle infordra vederbörande underdomstols utlåtelse om orsaken till att den å skraddaren Wollin hållna rannsakingen så länge på tiden kommit att utdragas.

26.2.1754: skraddare Wollins besvär skulle kommuniceras med Anders Tapper.

20.7.1754: (sid 135) Sedan välborne kapten Qwillfeldt tillika med actor hovrättskommissarie och stadsfiskal Herr And. Maijgren samt angivaren Anders Tapper inställt sig efter kallelse och skraddaren Wollin uppkallats ur stadens häkte förelästes dem Göta Hovrätts protokollsutdrag av den 15.6.1754, varigenom kämnärsrättens den 30 oktober och 10 november givna särskilda utslag hade upphävts beträffande artillerihantlangarna Olof Möllers och Nils Malmstedts ojävighet att vittna uti Wollins angivna grova brottmåls sak att hava utfarit i högstförgripliga utlåtelse mot Höga överheten. Wollin hade lämnats frihet att andraga jäv emot berörda sina vittnen och avbida Rättens utslag över vilken skyldskap, som hindrat Wollins åberopade vittne *drängen Sven Hurtig* att vittna. Kämnärsrättens domboksutdrag till Höglovl. Hovrätten skulle insändas. Kungl. Hovrätten hade också funnit skäligt, att Wollin till sin saks vidare utförande emot ställd vederhäftig och godkänd borgen skulle släppas på fri fot utur det honom ålagda fängelset.

Sedan inkallades på Wollins begäran *skraddareåldermannen Mäster Jonas Nordberg* samt *skraddaremästrarna Jacob Hoffman och Christ. Fiedler* och som de gick i full och personlig borgen för Wollin och till den ändan underskrev sin löftesskrift här inför Rätten och ingen part hade något att påminna däremot, så har Rätten i stöd av Kungl. Hovrättens utslag funnit skäligt, att Wollin entledigas ur häktet.

Och som Wollin anhöll om anstånd att till sin hälsas konservering få dricka brunn, så skulle rannsakingen uppskjutas en tid.

10.9.1754: Skraddaren Wollin hade nu efter brunnskuren anmält sig till rättegången och till rannsakingens fullföljande. Följande inställde sig:

Hovrättskommissarien och stadsfiskalen Anders Maijgren å ämbetets vägnar

Angivaren Anders Tapper

Skräddaren Wollin själv

Undersappören Lorentz Sundman, som ingav kaptén Carl Fredrik Qwillfeldts till honom givna order.

Hantlangaren Sven Hurtig, som var Wollins brorson, född i oäkta säng. Han borde kunna få vittna enligt Wollin. Uppskov för genomläsande av handlingarna till 17 sept.

26.9.1754: Rannsaking sid 233–36 (uppskov till den 10 okt. Om Rättens ledamöter ”varefter de sina domarsäten intagit”)

Wollin ansåg, att undersappören Lorentz Sundman hade dömts att ej få betjäna rättssökande parter, varför han nu borde underkännas. Lorentz Sundman påstod, att han blivit befalld å bataljonens vägnar att vara närvarande, varpå följde ordväxling. Wollin förmanades till anständigt och skickeligt uppträdande.

Wollins jävsvittnen sökte övertyga Möller och Malmstedt om att ha begått brottsliga handlingar. Möller skulle tillika med Tapper ha sökt övertala vittnena Winberg och Sundgren att avgiva samma vittnesmål som Möller, vilket Wollin på Actors tillfrågan, om vilken, som berättat det, påstod sig själv ha hört på Rådstugugången.

Wollin sade, att alla hans vittnen var närvarande utom hantlangaren Sven Hurtig och *hustru Ingeborg Forsström*. Han ansåg sig icke vara skyldig att uppkalla Möller och Malmstedt men Rätten ansåg att eftersom Wollin hade inkallat jävsvittnen mot dem borde han också ha inkallat dem.

Men enligt Wollin var Möller liksom Sven Hurtig kommenderad till Carlsten och Malmstedt till Nya Elfsborg. Landshövding v. Kaulbars skulle uppmanas att låta inkalla dessa tre.

Kungl. Maj:t hade begärt en snabb utredning men det här målet drog ut på tiden år efter år. När kämnärsrätten äntligen var färdig med sitt arbete med saken omfattade utredningen 26 foliesidor. Det som var mest tidsödande, var jävsmålen, d.v.s. Wollins försök att få vittnesmålen ogiltigförklarade. Utslag i det viktigaste av dessa gavs den 16.3.1756:

”Sedan Kungl. Maj:t och Riksens Högl. Hofrätt igenom utslag under den 15 juni 1754 uphäfwit kämnärsrottens den 30 oktobris och den 10 november 1752 gifne särskilte utslager, hwarmedelst artillerihantlangarne Olof Möller och Nils Malmstedt blifwit för skickelige och ojäwoge Witnen förklarade uti thet af artillerihantlangaren Tapper emot skräddaren Olof Wollin ingifne brottmål at hafwa natten emellan den 9 och 10 September sistnämnde åhr uti föregripeliga och straffbare utlåtelse om Höga öfwerheten utbrustit och Högbemälte Kongl. Rätt Wollin frihet lemnat at få sine skjäl till närmare bewisande af these emot hantlangarne Möller och Malmstedt andragne jäf förete samt Wollin i följe deraf alla sina skjäl och bewis till bestyrkande af sine emot Möller och Malmstedt anförde jäf, wid kämnärsrätten sedermera andragit, finner Rätten ej något vidare i wägen ligga till desse jäfsmåls vidare afgörande. När nu wid bepröfwande deraf först förekomma de emot hantlangaren Möller anförde jäf, så finner kämnärsrätten desamma derutinnan erkannerligen bestå, at som angifwaren Tapper icke skall för Rätten nämndt flere wittnen å sin sida än hantlangaren Möller och Catharina Larsdotter samt constapeln Winberg med utlåtelse derjemte, at om inge flere wittnen kunna skaffas, så skall af hustru Sundholms och Johanna Forsters edeliga utsagor: At om hon fåt wittna straxt, hade det alt warit slut i saken men nu blifwer det wärre, ty han framdrog flere wittnen med sig, wara tydeligt, at Möller warit Tappers wittne och Malmstedt

Möllers vittne samt bägge tillika skaffat vittnen, samt at Möller så wäl som Tapper skola bägge sökt at öfvertala Constapeln Winberg och handtlangaren Sundgren at göra en falsk ed och hålla et med dem uti sin angifning och witnessmål, som witnat samma dag Malmstedt sitt witnessmål aflemnade och Möller således med sielfwe angifwaren handtlangaren Tapper skall wara lika del tagande, med det mera, hwilket rannsakingen utvisar.

Ehuruwäl angifwaren Tapper wid förra rannsakingen den 30 oktober 1752, då icke haft flere vittnen at framdraga än handtlangaren Möller och Catharina Larsdotter, likawäl och aldenstund Tappers derigenom icke blifwit betagen at framdeles förete flere skjäl och dessutom rannsakingensprotokollerna under den 6 samt 10 November sistberörde år medgifwer, at handtlangarne Nils Malmstedt och And. Sundgren uppå ansökning af auditeuren Prints såsom å Batallions wägnar då närwarande edeligen afhörde blifwit, så förfaller derigenom aldeles Wollins derutinnan emot Möller gjorde inkast, at icke Tapper utan Möller dragit Sundgren och Malmstedt med sig för Rätten, äfvensom läreconstapeln Winbergs, Constapeln Joh. Stormcrantz, handtlangaren And. Sundgrens och hustru Ingeborg Torströms edeliga berättelser under den 10 och 11 oktober 1754 icke heller innehåller något sådant, hwarigenom Möller för jäfwog i detta mål anses, hwaremot det jäfwade witnet handtlangaren Swen Hurtigs intygande, som skulle Tapper hafwa sagt uppå Hurtigs tillfrågan, huru det wore med Wollins sak sålunda, at det hade länge sedan warit slut, om Möller icke hade warit, så hade jag icke brydt mig om detsamma, icke kan minsta wärkan medföra, utan emedan skraddaren Wollin icke kunnat öfvertyga Möller at hafwa (sig på) minsta sätt såsom part emot Wollin i detta mål blandat eller anmnorledes än för et witne tillständigt sig häruti förhållit, för den skull och under åbewropande af de skjäl, hwilka i Rättens utslag under den 30 oktober 1752 öfwer de emot Möller då andragne jäf anförde blifwit, pröfwar kämnärsrätten i stöd af 17 Kap. 7 paragrafen Rg Bl. rättwist at anse handtlangaren Oluf Möller å berörde dag edeliga witnessmål för så gällande som et ojäfwogt witnessberättelse lagl. medförer.

Hwad vidare beträffar artillerihantlangaren Nils Malmstedt, så aldenstund 1) constapeln Jonas Höök den 10 oktober 1754 med witnesseden bestyrkte attest innehåller, at Malmstedt sig deraf berömdt, at han witnat emot Wollin, samt sagt at han ifrån en Mölndälinge stulit en rågsäck samt sålt densamma til en wid namn Rafvels-Anna för 3 d smt, hwaruti det jäfwade witnet hustru Ingrid Bagge eller Berg, som utom af den 19 nov 1754 blifwit hörd, blifwit jämwäl instämd, och Malmstedt jämwäl å samma dag sjelf inför Rätten widgåt at han ifrån en Mölndälinge tagit en half tunna råg, som tillhört Madame Siöström samt sat ut rågen på et ställe för 1 d smt och sedan han det för henne berättat, sat sig öfwer uti en båt till Qwillebäcken och farit till Marstrand, emedan berörde Mölndälinge förut skall ha stulit från honom en half tunna råg, hafwandes äfwenwäl bonden i Mölndal Nils Jonsson på Kråka berättat, att han förlorat en half tunna råg wid Madame Siöströms hus på Konungsgatan, men att han icke wet hwilcken som burit den tillbaka, emedan Madame Siöström hos klockaren wid Kronhusförsamlingen igenom allmän efterlysning derom föranstaltat, och hon jämte Madame Siöströmsz piga tillika med Kronhusklockaren tagit igen rågsäcken hos en hustru på berget utan att hon fick den d smt, hwarföre rågsäcken blifwit pantsatt, hwarförutan Liutnanten wid Kongl. Artilleri härstädes Herr Joakim Wedman den 3 juni förledit år intygat, at Malmstedt en gång pressat 1 d smt af en bonde för det han emot förbod med sin båt gåt förbi Ny Elfsborgs fästning utan at angifwa sig, hwarföre Malmstedt extra judicialiter med sex par spö blifwit afstraffad hafandes kämnärsrätten jämwäl utaf bemälte Herr Liutnant Wedman den 17 Dec. 1754 inkomne skriftlige attest befunnit, att Herr Liutnant ofta icke annat kunnat finna än at Malmstedt warit till sine sunda sinnen cederad, hälst han gärna hållit sig framme hwar twist och oreda warit, i anseende etc.” (sid 57)

Den 13.5.1757 (EIIb:90) klagade Olof Wollin över brandsyningsmännens våldsamma framfart dagen innan. De hade sönderbrutit och fördärvat hans tegeltak med läkter och sparrar och dessutom nedrivit en skorsten. Den hade Olof Wollin för något år sedan funnit så försvarlig, att den kunde brukas men då hade *brandmästaren Edberg* tagit ned ett par stenar. Sedan hade Wollin förgäves försökt att få den reparerad av murmästaren.

Omdömet om Wollin i 1759 års lönelängd är: ”i ett fattigt tillstånd”.

Ingen ville bjuda, då avlidne Olof Wollins gård utbjöds 20.11.1760. Det förefaller att vara denna gård, som i längden (rgk) 1762 erhåller nummer 96 och kallas köpman Roselii gård. Sedan övertogs gården av artillerisadelmakaren Erik P Björkeroth. Han skrev den 8.2.1765, att han lånat 3 200 d smt av *tygvaktaren Johan Ernst Revigin* för att inköpa och reparera sin gård på Kvarnbergsgatan mellan spiksmeden Wurms å östra (10.89) och packhuskarlen Jöns å västra (d.v.s. Jean eller Jon Lundgren i 10.87). Pantsättningshandlingen undertecknades av Erik Petter och Martha Björkeroth. – Den 12.12.1768 sökte han själv, då angiven som sadelmakare vid Kungl. artilleriet mäster Erik Petter Björkeroth, in-teckning enligt förskrivning den 14.10.1768 i f.d. *handelsbetjänten Erik Roselius* och hans *hustru Helenas* på Klädespressaregatan belägna halva stenhus och tomt för en summa av 500 d smt. När han hösten 1767 sökte tjänsten som brandvaktssergeant efter avlidne *Joh. Smitt* förklarade han, att han tjänat kronan i 16 år och därunder förestått rustkammaren och brandhuset och under denna tid också bevistat kampanjen på tyska bottnen. Björkeroth var skriven för gården 1770 men hade 1769 köpt en annan gård (se 10.19). 1775–77 var snickaren Lohman ägare.

Den fortsatta ägarelängden är följande:

1780: artillerivolontör Israel Fr. Mischow

1786–90: hökaren Carl Peter Kiempe

1800 var tomten utlagd till gata.